Centralizētais eksāmens par vispārējās vidējās izglītības apguvi

SOCIĀLAJĀS ZINĀTNĒS (augstākais mācību satura apguves līmenis)

Vērtēšanas kritēriji

1.daļa. Zināšanas, izpratne un prasmes

Kopā 58 punkti.

Uzd. Nr.		Vērtēšanas kritērijs*	Punkti	Punkti kopā
1.	1.1.	A	1	14
	1.2.	A	1	
	1.3.	C	1	
	1.4.	C	1	
	1.5.	C	1	
	1.6.	C	1	
	1.7.	D	1	
	1.8.	D	1	
	1.9.	B	1	
	1.10.	C	1	
	1.11.	B	1	
	1.12.	D	1	
	1.13.	C	1	
	1.14.	C	1	
2.	2.1.	Zina kādas, tiesiskās attiecības pastāv starp pašvaldību un iedzīvotājiem.	1	5
	2.2.	1 punkts – uzrakstīta 1 konvencionālās līdzdalības forma. 1 punkts – uzrakstīta 1 nekonvencionālās līdzdalības forma.	2	
	2.3.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 2 punkti – saprotami skaidro, vai pašvaldībai ir juridisks pienākums ņemt vērā pilsoņu iebildumus, uzsverot juridisko pienākumu un atsaucoties uz Satversmi vai Pašvaldību likumu, Iesniegumu likumu. 1 punkts – skaidrojums ir virspusējs, nebūtisks, personīgs.	2	
3.	3.1.	Zina saimniekošanas modeli.	1	6
	3.2.	1 punkts par katru uzrakstīto aprites ekonomikas principu.	2	
	3.3.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 3 punkti – uzrakstīti ieguvumi gan videi, gan iedzīvotājiem; skaidrojumā izmantoti jēdzieni un likumsakarības. 2 punkti – uzrakstīti ieguvumi tikai par vidi vai tikai par iedzīvotājiem; un/vai pamatojumā daļēji izmantoti jēdzieni un likumsakarības. 1 punkts – skaidrojums ir vispārīgs, likumsakarības nojaušamas.	3	

4.	4.1.	Par kreisā ekstrēmisma skaidrojumu. 1 punkts **–** skaidro, ka tā ir ideoloģija/-as, un min piemēru vai skaidro izpausmi konkrētā darbībā 0 punktu – min tikai piemēru vai vienu vārdu, piemēram, anarhisms	1	9
	4.2.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 2 punkti – uzrakstīti vairāki apdraudējumi, izmantoti jēdzieni, mūsdienu aktualitātes, sniegts pārskats par dažādiem sociālajiem procesiem un to saistību ar VDD aktivitātēm. 1 punkts – atbildēts precīzi no teksta, atbildē nav skaidrots, ko tas nozīmē, vai atbilde ir vispārīga, subjektīva.	2	
	4.3.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 2 punkti – uzrakstītas divas konkrētas ar jauniešiem saistītas sekas un no tām izrietošās likumsakarības sabiedrībā. 1 punkts – uzrakstītas vienu seku saistībā tieši ar jauniešiem, trūkst par to tālākām likumsakarībām sabiedrībā.	2	
	4.4.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 4 punkti – skaidri pausts viedoklis/atzinums; minēti vismaz divi dažādi fakti/apdraudējumi, kā ekstrēmisms apdraud demokrātiju, secinājumā saskatāma izpratne par cēloņsakarībām un pašu jēdzienu ekstrēmisms. 3 punkti – skaidri pausts viedoklis/atzinums; minēts viens fakts/ apdraudējuma izpausme, kā ekstrēmisms apdraud demokrātiju, ir izpratne par cēloņsakarībām, ir lietoti termini. 2 punkti – skaidri pausts viedoklis/atzinums, izpratne par ekstrēmisma būtību un sekām nojaušama, lietots kāds politikas termins. 1 punkts – pausts subjektīvs viedoklis par ekstrēmismu, tas ir vispārīgs, nav lietoti politikas termini.	4	

5.	5.1.	Uzrakstīti **visi** autortiesību īpašnieku uzvārdi 0 punktu – kļūda vai uzrakstīti tikai divi no trīs īpašnieku uzvārdiem.	1	9
	5.2.	C	1	
	5.3.	D	1	
	5.4.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 3 punkti – precīzi sasaista apgalvojumu ar tā pamatojumu, kas balstīts situācijā un ir atsauce uz Autortiesību likuma konkrēto pantu. 2 punkti – sasaista apgalvojumu ar tā pamatojumu/situāciju, pamatojuma struktūra ir neskaidra, ir vispārīga atsauce uz Autortiesību likumu. 1 punkts – nav skaidra sasaiste starp apgalvojumu un tā pamatojumu, izteikts subjektīvs viedoklis par filmu. Nav atsauces uz Autortiesību likumu vai pārrakstīts Autortiesību likuma 4. pants.	3	
	5.5.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 3 punkti – ir izstrādāts konkrēts, likumā un situācijā balstīts pēctecīgs plāns ar vairākām darbībām, var būt minētas AKKA/LAA, kurā ir redzams, kā labumu gūst gan komersanti, gan autortiesību subjekti. 2 punkti – ir izstrādāts pēctecīgs/haotisks plāns ar dažām darbībām, bet nav skaidrs, kā labumu gūst gan komersanti, gan autortiesību subjekti. 1 punkts – ir vispārīgs prātojums par to, ko kādam vajadzētu darīt, lai ievērotu autortiesības. 0 punktu – pausts viedoklis (plāns), kas neatbilst situācijai.	3	
6.	6.1.	1 punkts par katru pareizi norādītu ekonomiskā modeļa nosaukumu – kopā 2 punkti; 1 punkts **–** par katru ekonomiskam modelim pareizi norādītu situāciju – kopā 2 punkti.	4	6
	6.2.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 2 punkti – uzrakstītas divas loģiskas sekas, kas izriet no modelī atspoguļotās situācijas. 1 punkts – uzrakstīta vismaz viena seka, kas loģiski izriet no modelī redzamās situācijas.	2	

7.	7.1.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 2 punkti – par pareizi aprēķinātu IKP pēc izdevumu/izmaksu metodes un aprēķina gaitas uzrādīšanu. 1 punkts – ja rezultāts pareizs, bet aprēķina gaitas nav; ja ir pareiza aprēķina gaita, bet kļūdaina gala atbilde.	2	9
	7.2.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 2 punkti – ir pareizi veikti reālā IKP aprēķini par abiem gadiem un uzrādīta aprēķina gaita; balstoties uz iegūtiem aprēķiniem ir pareizi secināts. 1 punkts – ir pareizas gala atbildes, bet nav uzrādīta aprēķina gaita, ir pareizs secinājums.	2	
	7.3.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 3 punkti – precīzi aprakstīti divi valdības pasākumi stimulējošās fiskālās politikas ietvaros un cēloņsakarīgi aprakstītas sekas, kas veicinās ekonomikas izaugsmi. 2 punkti - precīzi aprakstīts viens valdības pasākums stimulējošās fiskālās politikas ietvaros un cēloņsakarīgi aprakstītas sekas, kas veicinās ekonomikas izaugsmi. 1 punkts – pareizi norādīti divi valdības pasākumi stimulējošās fiskālās politikas ietvaros, bet nav izskaidrotas sekas; ir nepareizi norādītas sekas, bet ir fiskālās politikas pasākumi.	3	
	7.4.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 2 punkti – cēloņsakarīgi aprakstītas straujas ekonomikas izaugsmes negatīvās sekas, izmantojot ekonomikas jēdzienus. 1 punkts – skaidrojums ir vispārīgs, nav minēta ekonomikas pārkaršana vai inflācijas plaisa.	2	

* 0 punktu – nav atbildēts vai sniegtā atbilde ir aplama.

2.daļa. Kompleksu problēmu risināšana

Kopā 48 punkti

Uzd. Nr.		Vērtēšanas kritērijs*	Punkti	Punkti kopā
1.	1.1.	Par pareizi noteiktu rīcībpolitikas dokumentu.	1	9
	1.2.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 3 punkti – pareizi norādīti un paskaidroti 2–3 faktori. 2 punkti – atbilstošs no E avota norakstīts teksts bez paskaidrojuma. 1 punkts – norādīts un paskaidrots 1 faktors vai vispārīga atbilde.	3	
	1.3.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 3 punkti– loģiska atbilde, atklājot cēloņsakarības, izmantojot zināšanas un avotus, demonstrēta izpratne par ekonomikas likumsakarībām. 2 punkti – no pieejamās informācijas faktos balstīts skaidrojums, bez cēloņsakarībām. 1 punkts – vispārīga atbilde, kurā parāda ekonomikas likumsakarības, bet nav sasaistes ar informācijas avotos minēto.	3	
	1.4.	1 punkts par katru pareizi uzrakstītu Latvijā radītu inovāciju aizsardzības jomā.	2	
Visi turpmākie uzdevumi saistīti ar formulēto problēmu, saistīti viens ar otru. Ja skolēns nav formulējis problēmu, vērtējums ir 0, sekojošos 3. un 4. uzdevumu nevērtē.				
2.		**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 3 punkti – problēmas formulējums precīzi izriet no sniegto faktoru pamatojuma un problēma ir risināta dotās situācijas kontekstā. 2 punkti – problēmas formulējums ir balstīts sniegto faktoru pamatojumā, bet nav precīzi noteikta saistība ar sniegto faktoru analīzi. 1 punkts – problēmas formulējums ir neprecīzs, vispārināts, daļēji/vāji saistīts ar situāciju vai avotu kontekstu. 0 punktu – problēma ir formulēta, taču tā nav saistīta ar doto situāciju vai avotu kontekstu.	3	3
3.	3.1.	1 punkts par katru faktoru, kurš atbilst jomai un situācijai. Ir 4 jomas, katrā jomā vērtē divus faktorus.	1 X 8	11
	3.2.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 3 punkti – izvēlēti trīs būtiskākie faktorus no PEST matricas un skaidrota to ietekme dotās situācijas kontekstā, pamatojumā demonstrēta izpratni, kā faktors palīdzēs risināt problēmu. 2 punkti – izvēlēti divi faktori no PEST matricas un skaidrota faktoru ietekmi dotās situācijas kontekstā, pamatojums vispārīgs; 1 punkts – izvēlēti viens/divi faktori no PEST matricas un vispārīgi skaidrota faktoru ietekme. 0 punktu – faktori nav no PEST matricas vai nav sniegta atbilde.	3	
4.		**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 4 punkti – uzrakstītas divas aktivitātes (gan pilsoniska, gan institucionāla), tās ir precīzi aprakstītas, ir skaidrs, kā tās var palīdzēt problēmas risināšanā (Kas dara? Ko dara? Ar kādu mērķi dara?). 3 punkti – uzrakstītas divas aktivitātes (gan pilsoniska, gan institucionāla), tās atbilst abām grupām, bet apraksta tikai vienu, lai virzītu problēmas risinājumu ar pilsoniskiem vai institucionāliem instrumentiem. 2 punkti – uzrakstītas divas aktivitātes (gan pilsoniska, gan institucionāla), bet tās nav aprakstītas un nav skaidrs, kā tieši sociālajai grupai iespējams organizēt dotās aktivitātes, lai virzītu problēmu risinājumus. 1 punkts – uzrakstīta viena aktivitāte, bet nav apraksta, nav norādes, kā tā palīdzēs risināt problēmu.	4	4

5.		Par katru pazīmi – 1 punkts. Par katras pazīmes skaidrojumu, kurā parādīta izpratne par problēmas atrisinājuma iespējām – 1 punkts.	1 x 3 1 x 3	6
6.	6.1.	1 punkts par pareiziem koordinātu asu apzīmējumiem. 1 punkts par pareiziem līkņu apzīmējumiem. 1 punkts par pareizu izmaiņu atspoguļojumu modelī.	1 1 1	7
	6.2.	**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** 1 punkts – par katru secinājumu (kopā divi secinājumi), kas saistīts ar piedāvātā ekonomiskajā modelī redzamajām likumsakarībām. 1 punkts – ja secinājums vispārīgs, bet saistīts ar piedāvāto risinājumu. 0 punktu – ja secinājums nav saistīts un neatbilst piedāvātajam risinājumam, vai uzdevums nav pildīts.	2 x 2	
7.		**Vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu** Izpratne par īstermiņa sekām (4 punkti) un ilgtermiņa sekām (4 punkti). 4 punkti – aprakstītas divas īstermiņa (ilgtermiņa) sekas, nosaucot jomu/jomas, atklājot sasaisti ar ieteiktajiem institucionālajiem risinājumiem *(ir sekas, ir joma, ir termiņš, ir sasaiste);* 3 punkti – aprakstītas divas īstermiņa (ilgtermiņa) sekas, nosaucot jomu/jomas, sasaiste ar ieteiktajiem institucionālajiem risinājumiem nojaušama vai neatbilstošs termiņš; 2 punkti – aprakstītas vienu īstermiņa (ilgtermiņa) seku, nosaucot jomu, nav sasaistes ar ieteiktajiem institucionālajiem risinājumiem vai termiņu; apraksta divas sekas, nenosauc jomu vai nosauc nepareizi, sasaiste ar problēmu nojaušama. 1 punkts – seka neatbilst jomai, termiņam, risinājumam, bet ir nosauktas kontekstā. 0 punktu – seka neatbilst risinājumam vai nav saprotama dotajā kontekstā.	1 x 4 1 x 4	8

* 0 punktu – nav atbildēts vai sniegtā atbilde ir aplama.